

Asia: VN/4219/2023

Lausuntopyyntö peruspankkipalvelu- ja luottolaitoslainsäädännön muutostarpeista

I Peruspankkipalvelut, käteisen saatavuus ja käytettävyys

Ovatko yllä mainittuihin peruspankkipalveluihin kuuluvat palvelut, joita pankeilla on velvollisuus tarjota kuluttaja-asiakkaille, riittäviä? Tulisiko joistain ko. palveluista luopua vai tulisiko niitä lisätä? Jos kyllä, mitä?

Perusmaksutili lienee lähes kaikilla täysi-ikäisillä kansalaisilla, sillä palkan- ja erilaisten etuuksien maksu suoritetaan pankkitilille. Sitä vastoin tiliin liittyvää pankkikorttia tai verkkopankkitunnuksia ei ole läheskään kaikilla. Verkkopankkitunnusten saaminen edellyttää voimassa olevaa henkilöllisyystodistusta. Se puuttuu noin 1,1 miljoonalta suomalaiselta, heistä n. 300 000 on alle 18-vuotiaita (Maaseudun Tulevaisuus 3.4.2023).

Palvelujen keskittämisessä ja niihin liittyvässä lainsäädännössä on unohdettu henkilöt, joilla ei ole syytä tai toisesta henkilöllisyystodistusta ja/tai verkkopankkitunnuksia. Ilman verkkopankkitunnuksia olevat henkilöt jäävät siis usein kaikkien vahvaa tunnistautumista vaativien palvelujen ulkopuolelle, kuten esimerkiksi sähköinen pankkiasiointi, Kela, Omakanta, Vero, Veikkaus – ja jatkossa yhä useammat muut palvelut, mukaan lukien sosiaali- ja terveystyöpalvelut. Osa palveluista on saatavissa puhelimitse, sekin tosin vaatii osaamista ja/tai jonottamista (joka on asiakkaalle maksullista).

Harvaan asutulla maaseudulla henkilöllisyystodistusten puuttumista selittävät todistuksen hankkimiseen liittyvien palvelujen puuttuminen. Pienissä kunnissa ei ole enää valokuvaamoita, poliisin lupapalvelut on keskitetty, julkista liikennettä tai omaa autoa ei ole. Välimatkat palveluihin ovat pitkiä, kymmeniä, jopa satoja kilometrejä. Aiemmin henkilöllisyyden todistamiseen on käynyt ajokortti tai kuvallinen Kela-kortti, joiden voimassaolo on ollut pidempikestoista. Lakimuutosten vuoksi henkilöllisyyden todistamiseen tarvitaan henkilökortti tai passi, ne ovat maksullisia ja voimassa vain viisi vuotta.

Ovatko peruspankkipalveluiden saatavuus ja laatu tällä hetkellä riittäviä (tilien ja maksupalveluiden saatavuus, konttoreiden aukioloajat, muut palveluajat, henkilökohtaisten ja sähköisten palveluiden saatavuus ja käytettävyys, jne.)?

”Pankin konttori puuttuu jo liki 50 kunnasta” (Kuntalehti 2/2023). Suomessa on tehty parina viime vuosikymmenenä runsaasti kuntaliitoksia – myös liitosalueilta pankkikonttoreita on lakkautettu. Henkilöt, joilla ei ole pankkikorttia tai verkkopankkitunnuksia, tietokonetta/älypuhelinia eikä osaamista tai kykyä käyttää sähköisiä palveluja, joutuvat asioimaan pankissa fyysisesti. Digitaalisten palvelujen käytön esteenä voivat olla myös heikot yhteydet. Suomessa on edelleen runsaasti katvealueita. ”Verkkopankkia käytti Tilastokeskuksen mukaan viime vuonna 87 prosenttia 16 – 89-vuotiaista, mutta ikäryhmässä 75 – 89-vuotiaat sitä käytti vain 36 prosenttia. Yli 75-vuotiaita on jo noin 600 000 ja neljän vuoden kuluttua 700 000” (Kuntalehti 2/2023).

Samanaikaisesti kun pankkikonttoreiden määrä on vähentynyt, jäljelle jäävien toimipaikkojen aukioloaikoja on supistettu ja palveluja tarjotaan pääsääntöisesti sähköisen ajanvarauksen kautta. Puhelinpalvelua tai ajanvarausta puhelimitse on vaikea saada: joutuu jonottamaan, jonotus on maksullista ja jopa kallista; päästäkseen puhumaan virkailijan kanssa, pitää tehdä valintoja numeronäppäimellä, joka ei onnistu läheskään kaikilta. Usein kassapalvelut ovat avoinna yhtenä tai kahtena päivänä viikossa muutaman tunnin kerrallaan.

Maaseudulla matka lähimpään pankkiin voi olla pitkä. He, joilla ei ole verkkopankkitunnuksia, saapuvat pankkiin asioimaan (maksamaan laskuja, nostamaan käteistä rahaa) käyttäen kunnan järjestämää palveluliikennettä, itse maksamallaan taksilla, naapurin kyydillä tai iän/kunnan niin salliessa, omalla autolla. Kaikki kunnat eivät palveluliikennettä järjestä tai sitä ei tarjota koko kunnan alueelle ja taksienkin määrä on romahtanut. Julkista liikennettä ei juurikaan ole. On tilanteita, että kaikki halukkaat eivät ennätä asioimaan pankin kassapalveluissa niukkojen aukioloaikojen puitteissa tai joutuvat jonottamaan palvelua pankin ulkopuolella.

Onko peruspankkipalveluiden hinnoittelu kuluttaja-asiakkaille käsityksenne mukaan oikeasuhtaista?

Pankkipalveluiden tarjonta on siirtynyt ja siirtyy enenevässä määrin digitaaliseen maailmaan. Digipalveluita käyttämättömät kansalaiset kärsivät palvelujen keskittämisestä ja niihin liittyvistä entistä suuremmista matkakustannuksista, supistetuista aukioloajoista sekä fyysisten konttoripalvelujen hinnoista. Usein sähköiset palvelut, kuten tilisiirrot, ovat maksuttomia, mutta pankin konttorissa rahan siirrosta tai maksupalvelun käyttämisestä peritään erillinen palvelumaksu. Myös pankkitunnuksia varten tarvittavan henkilöllisyystodistuksen hankkiminen tulee matkakustannusten vuoksi sitä kalliimmaksi, mitä kauempana palveluista asuu.

Onko peruspankkipalveluita vastaavien palveluiden hinnoittelu yrityksille ja muille yhteisöille (kuten yhdistykset) käsityksenne mukaan oikeasuhtaista?

Pankkipalveluissa yhdistystoimijat rinnastetaan yrityksiin ja yhdistysten tilit ovat yritystilejä. Maaseudulla on paljon pieniä yhdistyksiä, joiden varainhankinnan mahdollisuudet ovat vähäisiä. Usein toiminnan rahoitus perustuu pieneen, vuositasolla muutaman sadan euron kunnan myöntämään avustukseen. Tällaisille yhdistyksille pankkien palvelumaksut ovat kohtuuttomia suhteessa tilillä olevaan rahan ja tilitapahtumien määrään.

Tällä hetkellä luottolaitoksilla on velvoite tarjota peruspankkipalveluita kuluttajille. Onko tämä peruspankkipalveluiden tarjoamisvelvoite riittävä vai tulisiko velvoitetta laajentaa myös muita toimijaryhmiä koskevaksi (esimerkiksi yhdistykset, mikro- ja pienyritykset, muut yritykset)?

Maaseudulla on paljon erilaisia rekisteröitymättömiä toimijoita, joiden merkitys niin kunnille kuin asukkaille on suuri. Monet vapaamuotoiset ryhmät tuottavat erilaista kulttuuri-, liikunta-, harrastus- ja avustustoimintaa, joka voi olla esiintymistä erilaisissa tilaisuuksissa, kerhoja tai konkreettista jonkin kohderyhmän auttamista. Aiemmin kunnat pystyivät myöntämään näille ryhmille avustuksia matkakuluihin, välinehankintoihin, tilavuokriin jne. Lainsäädäntö on muuttunut, nyt vapaaehtoiset ryhmät eivät voi avata pankkitiliä ryhmälle, vaan tilin avaaminen onnistuu vain jonkun ryhmän yksittäisen jäsenen nimissä. Niinpä useat kunnat ovat joutuneet luopumaan vapaaehtoistoimijoiden ja neljännen sektorin avustuksista, sillä kunta ei voi tukea yksittäistä henkilöä suoraan. Haasteena on myös mahdollinen ryhmän jäsenten vaihtuvuus.

Myös yhdistystoimijoiden mahdollisuus avata pankkitili on vaikeutunut tai pankki ei välttämättä edes suostu tiliä avaamaan. Mahdollistaakseen toimintansa yhdistykset hakevat ja saavat erilaisia hankerahoituksia (mm. säätiö-, EU- tai kansalliset rahoituskanavat). Hankerahoituksen saaminen ei ole mahdollista ilman Y-tunnusta ja olemassa olevaa pankkitiliä. Peruspankkipalveluiden velvoitetta tulee laajentaa, jotta niin yhdistysten kuin yritystenkin toimintaedellytykset turvataan.

Tulisiko pankeille asettaa tietty asiakaspalveluvelvoite (esimerkiksi edellytys asiakkaiden tiedusteluihin vastaamiseen tietyssä aikataulussa)? Tulisiko velvoite asettaa pelkästään peruspankkipalveluihin, joihinkin muihin palveluihin vai kaikkiin pankkipalveluihin liittyen?

-

Mahdollisia muita huomioita?

HUOMIOITAVAA LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ, VALTAKUNNALLISISSA PÄÄTÖKSISSÄ JA LINJAUKSISSA

1. Suomen pinta-alasta 95 % on maaseutua, josta suurin osa on harvaan asuttua – 68 % maamme pinta-alasta. Kuntien mediaanikoko on 5 967 asukasta. Puolet Suomen kunnista on asukasmäärältään pienempiä kuin mediaani. Kuntaliitoksia on tehty pelkästään 2000 -luvulla yli 150. Erityisesti näissä kunnissa ja kuntaliitosalueilla pankkipalveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden haasteita ilmenee.
2. Lainsäädäntöä ja valtakunnallisia päätöksiä on tehty ja tehdään koko Suomen osalta yhtenäisesti, ajatellaan että se on yhdenvertaista. Kun maaseudun olosuhteita ja pitkiä etäisyyksiä ei huomioida, se päinvastoin eriarvoistaa kansalaisia sekä syventää alueiden välistä polarisaatiota.
3. Yksittäiset kunnat, yhdistykset ja kehittämishankkeet ovat pyrkineet löytämään ratkaisuja pankki- ja muiden palvelujen saatavuuden haasteisiin maaseudulla. Haastekerroin kasvaa kuitenkin koko ajan, kun väestö ikääntyy ja vähenee sekä keskittäminen kiihtyy osin digitalisaation vuoksi. Kuntien oman palvelutuotannon kustannukset kasvavat henkilöä kohti väen ja rahoituksen vähentyessä, pienten yhdistysten resurssit ja toiminta edellytykset myös heikkenevät aktiivisten toimijoiden ikääntyessä. Ruohonjuuritasolla resurssit ovat täysin riittämättömät. Koska haasteet ja ongelmat ovat yhteiskunnallisia, rakenteellisia, johtuvat osittain lainsäädännöstä ja kansallisen tason päätöksenteosta, ratkaisuihin tulisi tarttua valtakunnallisella tasolla.

4. Lainvalmistelijat ja -säättäjät eivät ole arvioineet maaseutuvaikutuksia, etenkin laajalaisemmin eri lakien yhteisvaikutuksia (pankkilainsäädäntö, digitalisaatio, kuntaliitokset, julkisten palvelujen keskittäminen yms.). Tämän vuoksi ongelmien juurisyihin ei ole tartuttu ja niitä ei ole tunnistettu.

5. Yhteiskunnassa ei selviä ilman pankkipalveluja. Siksi peruspankkipalveluiden tulisi kuulua julkisen palveluvelvoitteen piiriin ja olla kaikille kansalaisille, vapaaehtoistoimijoille (ei-rekisteröityneet neljännen sektorin toimijat), yhdistyksille ja yrityksille kohtuuhintaisia ja yhdenvertaisia. Nyt erityisesti heikommassa asemassa olevat joutuvat maksamaan pankkipalvelujen saamisesta jopa kohtuuttomia kustannuksia. Finanssivalvonnan määrittelemät peruspankkipalvelut eivät ole kaikkien saatavissa. Pankkiliiketoiminta on markkinaehtoista ja ristiriidassa vallitsevaan tilanteeseen. Kansalaiset ja pienet yhteisöt ovat markkinaehtoisen toiminnan armoilla, ilman pankkipalveluja ei yhteiskunnassa selviä.

Ovatko käteisnostopalvelut riittäviä ja kohtuuhintaisia?

-

Ovatko käteistalletuspalvelut riittäviä ja kohtuuhintaisia?

-

Miten näette käteispalveluiden kehittyvän tulevaisuudessa ja kuinka niiden riittävä saatavuus voitaisiin turvata?

-

Jos käteisen nostopalveluiden tarjoamiselle asetettaisiin tarkennettu velvoite, millaisia kriteerejä sille pitäisi asettaa (esim. konttoripalveluiden saatavuus, automaattien lukumäärä, maantieteellinen kattavuus)?

-

Jos käteisen talletuspalveluiden tarjoamiselle asetettaisiin tarkennettu velvoite, millaisia kriteerejä sille pitäisi asettaa (esim. konttoripalveluiden saatavuus, automaattien lukumäärä, maantieteellinen kattavuus)?

-

Mahdollisia muita huomioita?

-

Hyväksytäänkö käteistä maksuvälineenä riittävästi?

-

Miten näette käteisen käytettävyyden kehittyvän jatkossa ja kuinka sen hyväksyttävyyttä maksuvälineenä voitaisiin turvata?

-

Jos käteisen hyväksynnälle maksuvälineenä asetettaisiin velvoite, tulisiko se asettaa kaikille kaupoille/yrityksille vai vain osalle niistä (esim. päivittäistavarakaupoille asetettaisiin velvoite, erityistavarakaupalle ei)?

-

Mahdollisia muita huomioita?

Maaseudulla käteisen rahan tarve lienee suurempi kuin kaupungeissa. Syitä on useita. Iäkkäät ihmiset nostavat käteistä rahaa pankista asiointiaan varten, mikäli heillä ei ole pankkikorttia tai osa ei uskalla/osaa käyttää pankkiautomaattia. Käteismaksua käytetään kaupoissa, apteekissa, taksissa ja muissa vastaavissa palveluissa.

Pienillä paikkakunnilla tori on tärkeä kaupp- ja kohtaamispaikka. Torilla myydään mm. tuoreita vihanneksia, marjoja, muita elintarvikkeita, vaatteita, työkaluja sekä järjestetään paikallisia tapahtumia, joissa myydään kahvia, virvokkeita ja syötävää. Ostosten maksu edellyttää pääasiassa käteismaksua, varsinkin yhdistysten ja vapaaehtoisten järjestämissä tapahtumissa ja myyjäisissä. Tällaiset pienet tapahtumat ovat yhdistyksille varainhankintakeino, joissa ohjelmanumerona hyvin usein ovat myös arpajaiset. Arvan ostamiseen tarvitaan käteistä rahaa.

Tulisiko käteisautomaattipalvelujen tarjoamisesta tehdä Suomessa toimilupaa tai palveluntarjoajan rekisteröintiä edellyttävää toimintaa?

-

II Asiakkaansuoja pankkipalveluissa

Jos hyvän pankkitavan säännöstä olisi näkemyksenne mukaan kehitettävä, miten sitä tulisi kehittää?

-

Olisiko hyvän pankkitavan sisältöä syytä täsmentää lain tasolla esimerkiksi ei-tyhjentävällä luettelolla tietyistä seikoista, joita hyvään pankkitapaan erityisesti kuuluu tai jotka ovat hyvän pankkitavan vastaisia (vrt. kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:ssä säädetty hyvä luotonantotapa)?

-

Mitä eri elementtejä hyvään pankkitapaan tulisi katsoa kuuluvaksi? Täydentäisikö hyvä pankkitapa muihin palveluihin (kuten luotonanto ja sijoituspalvelut) liittyvää sääntelyä? Entä tulisiko hyvän pankkitavan kautta pyrkiä esimerkiksi ohjaamaan pankkien asiakaspalvelun laadun tai saatavuuden vähimmäistasoa?

-

Millä tavalla eri asiakasryhmät tulisi huomioida hyvässä pankkitavassa (esim. kuluttajat, pienyritykset, e-kaupalliset yhdistykset, muut yritykset ja yhteisöt)?

-

Hyvän pankkitavan säännöksestä ei ilmene, mikä on hyvän pankkitavan suhde muihin vastaavan tyyppiin säännöksiin, kuten kuluttajansuojalain mukaiseen hyvään luotonantotapaan (kuluttajansuojalain 7 luvun

13 §). Mikä asema hyvällä pankkitavalla tulisi olla suhteessa muuhun lainsäädäntöön kuin luottolaitoslakiin?

-

Tulisiko hyvän pankkitavan mukaisuutta arvioida ainoastaan luottolaitoksen toiminnan kannalta kokonaisuutena vai tulisiko sen selkeämmin koskea velvoitteena myös yksittäisissä asiakas- ja sopimussuhteissa kokonaan tai joiltakin osin?

-

Muita huomioita hyvän pankkitavan säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista?

-

Onko luottolaitoslakiin sisältyvä markkinointisäännös selkeä suhteessa muuhun markkinointia koskevaan sääntelyyn vai voisiko luottolaitoslakiin sisältyvän markkinointisäännöksen suhdetta muuhun lainsäädäntöön selkeyttää? Jos kyllä, miten?

-

Onko nykyinen yleisluontoinen markkinointisäännös tarkoituksenmukainen nykyisen tyyppisessä muodossa vai tulisiko siihen sisältyvien velvoitteiden sisältöä jollakin tavalla tarkentaa säännöksessä? Jos kyllä, miten?

-

Onko nykyinen sopimusehtoja koskeva yleisesti ottaen riittävän selkeä sekä luottolaitoksen että asiakkaan näkökulmasta? Tulisiko säännöstä täsmentää? Jos kyllä, koskeeko sääntelyn täsmentämistarve ainoastaan säännöksen sanamuotoa vai myös asiasisältöä?

-

Sopimusehtoja koskevassa säännöksessä määritellään, minkä tyyppiset ehdot luottolaitosten sopimuksissa on katsottava kohtuuttomiksi. Kohtuuttomuuden arvioinnissa on keskeistä, millä tavalla sopimusehto vaikuttaa asiakkaan oikeuteen ryhtyä sopimussuhteeseen muun elinkeinonharjoittajan kanssa. Lisäksi kiellettyjä ovat sopimusehdot, jotka eivät kuulu luottolaitoksen toimintaan. Kohdistuuko säännös näkemyksenne mukaan oikean tyyppisiin sopimusehtoihin tarkoituksenmukaisella tavalla? Rajoittaako säännös joitakin sopimusehtoja liikaa? Minkä tyyppiset sopimusehdot tulisi tässä tapauksessa jättää säännöksen soveltamisen ulkopuolelle? Jättääkö säännös katveeseen ongelmalliseksi havaittuja sopimusehtoja? Minkä tyyppiset sopimusehdot tulisi tässä tapauksessa sisällyttää säännöksen piiriin?

-

Sopimusehtosäännös koskee nykyisessä muodossaan kaikkia asiakasryhmiä. Tulisiko eri asiakasryhmät (esimerkiksi kuluttajat, pienyritykset, yhdistykset, muut yritykset ja yhteisöt) huomioida kohtuuttomuuden arvioinnissa tarkemmin? Jos kyllä, miten?

-

Mahdollisia muita havaintoja ja huomioita sopimusehtoja koskevasta säännöksestä?

-

Luottolaitoslain 15 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään luottolaitoksen velvollisuudesta toimittaa vakiosopimusehdot Finanssivalvonnalle. Onko voimassa oleva säännös toimiva erityisesti niissä tilanteissa, joissa luottolaitos toimii rajat ylittävästi sivuliikerakenteella?

-

Mahdollisia muita havaintoja ja huomioita luottolaitosten asiakkaansuojaan liittyvästä sääntelystä (erityisesti LLL 15 luku) ja sääntelyn kehittämistarpeista?

-

1. Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014, luottolaitoslaki)

Luottolaitoslain 5 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetään talletuspankille ja luottoyhteisölle sallitusta liiketoiminnasta. Huomioitanne säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista?

-

Luottolaitoslain 5 luvun 9 §:ssä säädetään, että luottolaitoksella on oltava Suomessa pääkonttori ja vähintään yksi kiinteä toimipaikka. Huomioitanne säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista?

-

Luottolaitoslain 5 luvun 3 ja 4 §:ssä säädetään kiinteistöomistuksia koskevista rajoituksista. Huomioitanne säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista, ottaen huomioon myös luottolaitosten mahdollisuus sijoittaa kiinteistöomaisuuteen kiinteistörahastojen kautta?

-

Luottolaitoslain 5 luvun 5 ja 6 §:ssä säädetään poikkeuksista omien osakkeiden hankinta- ja rahoituskieltoon. Miltä osin nämä säännökset ovat edelleen tarpeellisia ottaen huomioon omien osakkaiden rahoituskiellon sisältyminen EU:n vakavaraisuusasetukseen?

-

Luottolaitoslain 7 luvun 7 §:ssä säädetään yleisestä velvoitteesta pitää saatavilla internetsivuillaan selostus siitä, miten luottolaitos noudattaa hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevia vaatimuksia. Lain 8 luvun 15 §:ssä puolestaan säädetään palkitsemisjärjestelmiä koskevasta julkistamisvaatimuksesta.

Pörssilistattuja luottolaitoksia koskevat myös listayhtiöiden hallinnointikoodista ilmenevät suositukset mm. tietojen nähtävillä pitämisestä. Keskuskauppakamari on julkaissut kannanottonaan suosituksen siitä, että suurimmat listaamattomat yhtiöt noudattaisivat soveltuvin osin pörssiyhtiöille annettua hallinnointikoodia.

Yleisten havaintojen perusteella erityisesti ei-pörssilistattujen luottolaitosten hallintojärjestelmästä ja palkitsemisesta julkistettavien tietojen sisällössä on vaihtelua.

Mitä kehittämistarpeita hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevien tietojen julkistamiseen velvoittavassa sääntelyssä on tällä hetkellä? Onko nykytila riittävä?

-

Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole säädetty veloitteesta arvioida luottolaitoksen johtoon kuuluvien henkilöiden sopivuus ja luotettavuus viranomaisen toimesta ennen valintapäätöksen tekemistä (ns. ex ante -arviointi). Näin ollen johdon sopivuuden ja luotettavuuden arvioinnin valvonta on luonteeltaan lähtökohtaisesti jälkikäteisvalvontaa. Ellei tuleva luottolaitosdirektiivi harmonisoi tätä kysymystä kaikissa EU-maissa, tulisiko Suomessa siirtyä luotettavuuden ja sopivuuden arviointiin liittyen ennakkolliseen viranomaisvalvontaan?

-

Hallintoneuvostot ovat tyypillisiä toimielimiä erityisesti osuuspankeissa. Hallintoneuvoston yleisenä tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa luottolaitoksen hallintoa. Hallintoneuvosto voi lain mukaan antaa hallitukselle ohjeita asioissa, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan hallintoneuvoston jäseniin ei nimenomaisesti sovelleta luottolaitoslainsäädännön mukaisia luotettavuus- ja sopivuusvaatimuksia, ellei hallintoneuvostolle ole annettu hallitukselle kuuluvia tehtäviä. Toisaalta luottolaitosten hallinto- ja ohjauksjärjestelmiltä yleisesti ottaen edellytetään kattavuutta ja oikeasuhtaisuutta, joilla varmistetaan luottolaitoksen johtaminen tehokkaasti ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti (LLL 7:1). Tulisiko luottolaitosten hallintoneuvostojen jäsenten kuulua luottolaitoslain perusteella jonkin tyyppisen luotettavuus- ja sopivuusarvioinnin piiriin siitä riippumatta, onko hallintoneuvostolle annettu luottolaitoslain ja yhteisöläinsäädännön mukaan hallitukselle kuuluvia tehtäviä?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia luottolaitoslakiin liittyen? Huom! Luottolaitoslain 15 lukuun liittyviin seikkoihin pyydetään vastaamaan edellä osiossa II.

-

2. Laki kiinnitysluottopankeista ja katetuista joukkolainoista (151/2022, kiinnitysluottopankkilaki)

Kiinnitysluottopankkitoimintaan liittyvien johdannaisten käytöstä säädetään kiinnitysluottopankkilain 26 §:ssä (sallitut johdannaisopimukset) ja 24 §:n 5 momentissa (johdannaisopimusten vaikutus katepoolin arvonalaskentaan). Onko johdannaisiin liittyvää sääntelyä tarpeen tarkentaa lain tasolla?

-

Voimassa olevaa kiinnitysluottopankkilakia valmisteltaessa tunnistettiin yhdeksi sääntelyn kehittämismahdollisuudeksi väliluottotoimintamallin laajentaminen siten, että väliluoton velallisena voisi olla myös muualla ETA-alueella kuin Suomessa sijaitseva luottolaitos, kun tämä kuuluu kiinnitysluottopankin kanssa samaan konsolidointiryhmään tai talletuspankkien yhteenliittymään (ks. HE 203/2021 vp, s. 41–42). Tällaista ehdotusta ei kuitenkaan voitu sisällyttää hallituksen esitykseen asian vaatiman jatkovalmistelutarpeen vuoksi. Olisiko tämän kaltaisen lainsäädännön jatkoselvittäminen edelleen ajankohtaista? Jos kyllä, olisiko tällaiselle sääntelylle konkreettista tarvetta joko nyt tai lähitulevaisuudessa?

-

Kiinnitysluottopankkilain 38 §:ssä säädetty säännöllinen tiedonantovelvollisuus ja 36 §:ssä säädetty viranomaisraportointivelvollisuus poikkeavat erityisesti siten, että markkinoille suunnatussa säännöllisessä tiedottamisessa katettujen joukkolainojen liikkeeseenlaskijan on katepooliin sisältyvien

vakuuksien osalta eroteltava asuntoyhteisöluotot (mukaan lukien niin sanotut taloyhtiölainat) muista asuntoluotoista, mutta vastaavaa velvollisuutta eritellä asuntoyhteisöluotot ei ole viranomaisraportoinnissa. Tulisiko asuntoyhteisöluotot jatkossa eritellä myös viranomaisraportoinnissa?

-

Ovatko nykyiset viranomaisraportointi- ja julkistamisvelvoitteet katepoolin sisällöstä ja katettujen joukkolainojen keskeisistä ominaisuuksista riittävät vai onko niitä syytä laajentaa joko pankkivalvonnallisista tai katettujen joukkolainojen markkinoihin liittyvistä syistä?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia kiinnitysluottopankkilakiin liittyen?

-

1. Laki talletuspankkien yhteenliittymästä (599/2010, yhteenliittymälaki, TYL)

Kuinka yhteenliittymien jäsenluottolaitosten ja keskusyhteisön välinen keskinäinen vastuu nykysääntelyn mukaan näkemyksenne mukaan toimii?

-

Olisiko keskusyhteisön ja jäsenten välistä keskinäiseen vastuuseen liittyvää sääntelyä tarpeen kehittää? Olisiko keskinäistä vastuuta perusteltua syventää tai rajata nykyisestä? (TYL 5 luku)

-

Tulisiko yhteenliittymän yhteisvastuuta selkeyttää keskusyhteisön tai sen jäsenluottolaitoksen konkurssitilanteissa? Olisiko ryhmäkonkurssi tarkoituksenmukainen vaihtoehto? Tulisiko yhteisvastuuta muuttaa keskusyhteisön tai jäsenluottolaitoksen konkurssitilanteissa lisämaksuvelvollisuutta laajemmaksi yhteisvastuuksi?

-

Mahdollisia kommentteja yhteenliittymän yhteisvastuusta kriisinratkaisun näkökulmasta:

-

Muut mahdolliset huomiot yhteenliittymän yhteisvastuusta:

-

TYL 17 §:ssä säädetään keskusyhteisön ohjeidenanto-oikeudesta. Säännöksen perusteella keskusyhteisöllä on oikeus antaa jäsenluottolaitoksilleen ohjeita maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta sekä näihin liittyvien riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta, sisäisestä valvonnasta ja ryhmittymän tilinpäätösperiaatteista. Ovatko nämä aihealueet riittävät keskusyhteisön tehtävien ja kansallisen ja EU-sääntelyn näkökulmasta sekä yhteenliittymän (sekä keskusyhteisö että jäsenluottolaitokset) tehokkaan toiminnan näkökulmasta?

-

TYL 17 §:ssä säädetään, että keskusyhteisö voi lisäksi antaa yhteenliittymän toimintaa koskevia yleisiä toimintaperiaatteita noudatettavaksi yhteenliittymän kannalta merkittävässä toiminnassa. Havaintojanne

säännöksen toimivuudesta ja sen mahdollisista kehittämistarpeista? Olisiko toimintaperiaatteiden ja TYL 17.1 §:n mukaisten ohjeiden keskinäistä roolia tarpeen selkeyttää?

-

Mikä on pankkivalvojan (Finanssivalvonta/EKP) rooli yhteenliittymälain mukaisten ohjeiden ja toimintaperiaatteiden antamisessa tällä hetkellä käytännössä? Miten tätä roolia tulisi mahdollisesti kehittää?

-

EU:n vakavaraisuusasetuksen ((EU) No 575/2013) 10 artiklassa säädetään niistä edellytyksistä, joiden täytyessä pankkivalvoja voi antaa poikkeuksen yhteenliittymään kuuluvalla luottolaitokselle jättää soveltamatta tiettyjä vakavaraisuusvaatimuksia yksittäisen luottolaitoksen tasolla. Miten yhteenliittymälain mukainen ohjaus- ja valvontamekanismi tästä näkökulmasta toimii ja onko tässä aihealueessa kehittämistarpeita?

-

Voimassa olevassa lainsäädännössä yhteenliittymän keskusyhteisöllä ei ole varsinaisia ohjaus- ja valvontakeinoja ryhmittymän sisäisiin yritysjärjestelyihin, lukuun ottamatta keskusyhteisön oikeutta hyväksyä jäsenluottolaitoksen sääntömuutokset. Ottaen huomioon ryhmittymien sisäinen rakennekehitys, tulisiko sääntelyä kehittää tästä näkökulmasta (esimerkiksi edellyttämällä sulautumisilta, jakautumisilta ja muilta yritysjärjestelyiltä keskusyhteisön puoltavaa lausuntoa)?

-

Ovatko keskusyhteisön nykyisen lainsäädännön mukaiset ohjaus- ja valvontakeinot selkeät ja riittävät vai tulisiko niitä edelleen kehittää ryhmittymän tehokkuuden, tarkoituksenmukaisen toiminnan tai muusta näkökulmasta? Tulisiko esimerkiksi kehittää keinoja, joilla ohjataan yhteenliittymää ja jäsenluottolaitoksia nykyistä laajemmin ja ongelmia tehokkaammin ennaltaehkäisevästi?

-

Muut mahdolliset huomiot yhteenliittymän ohjauksesta ja valvonnasta?

-

Voimassa olevassa yhteenliittymälaisissa ei ole erillisiä säännöksiä yhteenliittymän hallinnon järjestämisestä. Millaisia muutostarpeita tässä aihealueessa on havaittu? Tulisiko esimerkiksi keskusyhteisön lakisääteisen valvontaroolin edellyttämien tehtävien riippumattomuuden varmistaminen huomioida nykyistä tarkemmin?

-

Muita kommentteja keskusyhteisön ja yhteenliittymän hallinnon järjestämiseen:

-

Yhteenliittymälain 4.2 §:ssä säädetään keskusyhteisölle sallituista omistuksista ja keskusyhteisölle sallitusta muusta toiminnasta. Säännöksen mukaan ”Keskusyhteisö saa tarjota yhteenliittymään kuuluvien yritysten tarvitsemia palveluja, omistaa osakkeita ja osuuksia yhteenliittymään kuuluvissa yrityksissä ja harjoittaa muuta yhteenliittymän kannalta perusteltua sijoitustoimintaa. Keskusyhteisö ei saa harjoittaa

merkittävässä määrin muuta liiketoimintaa.” Havaintojanne sääntelyn mahdollisista selkeyttämis- ja muutostarpeista, ottaen huomioon myös yhteenliittymän keskusyhteisön nimenomaiset tehtävät yhteenliittymän ohjauksessa ja yhteisvastuumekanismissa?

-

Muita huomioita ja sääntelyn kehittämistarpeita talletuspankkien yhteenliittymien näkökulmasta?

-

2. Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista (1501/2001,liikepankkilaki)

Huomioitanne yritysjärjestelyitä koskevan sääntelyn toimivuudesta (2–3 luvut) ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne liiketoiminnan luovutusta koskevan sääntelyn (4 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne toimiluvan luopumista koskevan sääntelyn (5 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne selvitystilaa ja konkurssia koskevan sääntelyn (6 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia liikepankkilakiin liittyen?

-

3. Laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista (423/2013,osuuspankkilaki)

Huomioitanne varojen jakoa ja sidottua omaa pääomaa koskevan sääntelyn (2 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne yritysjärjestelyitä koskevan sääntelyn toimivuudesta (3–4 luvut) ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne liiketoiminnan luovutusta koskevan sääntelyn (5 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne toimiluvan luopumista koskevan sääntelyn (6 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne selvitystilaa ja konkurssia koskevan sääntelyn (7 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia osuuspankkilakiin liittyen?

-

4. Säästöpankkilaki (1502/2001)

Voimassa oleva säästöpankkilaki on vuodelta 2001. Eri yhteyksissä säästöpankkilain on havaittu tarvitsevan uudistuksia. Missä teemoissa ovat keskeisimmät uudistustarpeet? Aseta esiin nostamasi teemat tärkeysjärjestykseen.

-

Havaintoja kantarahasto-osuuksia ja säästöpankin oman pääoman hallintaa liittyvän sääntelyn toimivuudesta? Mitä uudistustarpeita on havaittu tähän liittyen?

-

Säästöpankkilain mukaan säästöpankin hallintojärjestelmä rakentuu säästöpankin isännistä ja säästöpankin hallituksesta. Säästöpankin hallintorakenne määritetään tarkemmin säästöpankin säännöistä. Säännöissä määritetään muun muassa säästöpankin isäntien valinta (esimerkiksi säästöpankkikokouksessa) sekä se, onko säästöpankilla hallintoneuvosto. Kehitysehdotuksia säästöpankin hallintorakenteen sääntelyyn liittyen?

-

Kehitysehdotuksia säästöpankkiliitännäisten yritysjärjestelyjen sääntelyyn?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia säästöpankkilakiin liittyen?

-

5. Laki hypoteekkiyhdistyksistä (936/1978, Hypo-laki)

Voimassa oleva Hypo-laki on vuodelta 1978. Missä teemoissa ovat keskeisimmät uudistustarpeet? Aseta esiin nostamasi teemat tärkeysjärjestykseen.

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia Hypo-lakiin liittyen?

-

6. Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (699/2004, rava-laki)

Mahdollisia huomioita ja kehitysehdotuksia rava-lakiin liittyen?

-

Seija Korhonen
Kehittämisyhdistys Mansikka ry